

Tre af mine Venner.

Afbetaling paa min Væld

— af —

en gammel Feltpræst.

Forfatter til „Brazen i Krigen“ og til „Ellen“.

(Fortset.)

„Dr. Borgemeister! Vi sender Dem, og ved, at De vil, hvad De vil; jeg antager det for en Selvlyst, at en Mand, der langstret at se paa sine Medborgeres Ved-

side, modfætter sig dette, heller ikke kan beklæde det Embede, De beklæder. Men selv om De nu holder fast ved Nægtelsen af noget Bidrag for Dem selv, saa spørger jeg Dem: hvilken Sum vil De tegne paa de store

Marfejeres Begne, for hvilke de indtil nu har været Mandatarier? Jeg beder Dem betænke, at De her sidder imellem en stor Mængde Medborgere, hvoraf enhver er rede til de allerførste Døds for Fædrelandet, og som ved at flette Skærligheden til Landet, men som alligevel, hvor stor Nødsden end har for Dem, vil, lige saa lidt som jeg, være i Stand til at beskytte Dem imod dem, der af Gøer for den gode Sag maatte funde mene, at Deres Afslag ikke burde gaa upaaktalt hen.“

Blodet var faret op i den gamle Ansigt, da han hørte disse Ord, men han rejste sig og svarede: „Så deres og i mit eget Navn: Rein's Kæll, ikke en Skilling! thi jeg vilde handle imod min Samvittighed, om jeg gav Bidrag af andres Ejendom til denne Sag!“

Apostelen Paulus siger: „Ved Sandhedens Åbenbarelse anbefale vi os for alle Menneskers Samvittighed“ (2 Kor. 4); men vi ser det, at derfor Sandheden kan fejre derved, at den faar Samvittigheden i den

herendes Ønskt til sin medforbundne, saa er det just og saa dette, der opirrer imod Sandheden, som intet andet, at Samvittigheden maa give den Ret, men Samvittighedens Besidder nægter Retten. Just fordi Sandheden ikke vender sig til Erfendelsen, vil altsaa ikke „tage imod ræson“, men den gaar lige Igs paa Samvittigheden, derfor er Hændelsens ind den saa bitter, og den, som gør sig til Været af Sandheden, kan maa finde sig i, selv at blive meget slet „anbefalet“.

Med de Ord, hvormed den gamle sluttede: „Jeg vilde handle imod min Samvittighed“, rakte han den hele Mængde paa det ømme Østeb; og det var en slet Indbefaling for ham. Forvirringen i Salen var grænseless; alle havde rejst sig, og raabte i Munden paa hinanden; og dog, forunderligt maa det vel synes: ikke en eneste dem. Han gik fra sin Plads, og ligesom Hunden stander et Øjeblik, naar den møder en Vær, for den kan antænde den, eller, ligesom Sneen lægger sig rundt omkring det enkelte Sne på Veien saa højt, at den naar Taget, og dog lader en lille Sti aaben nærmest Baggen paa den ene Side, faaledes standede de alle, trykkede sig tilbage for ham; som Videnskabernes Kærlig altid maa vige et Øjeblik tilbage for dem, der ligesom Apostelen „tjener Gud i en ren Samvittighed“.

Natlig gif han ned ad Trappen, hen over Torvet; ingen forfulgte ham; men, da han traadte ind af sin Dør, og han, hans Datter, der efter hans Sultens Død var ham mere end Datter, hans trofaste Syste, som hver Dag bad for ham, mødte ham med det Spørgsmaal: „Fader! hørte du det gaaet?“ — Da svarede han: „Mit Varn! alle Gaarene paa vore Fødder ere talte! Lader os forberede os paa, hvad der skal komme! Er Gud for os, hvo kan da være imod os!“

Hans Anseelse slog ikke fejl; der var noget at forberede sig paa. Hvad der var fset, som snart til alles Kundskab, derfor blev der sørget; som en Uveild gif det ned ad de snorlige Gader, kaldte Beboerne ud af Sufene, saa der dannede sig smaa Grupper hist og her; der blev sørget for, at de smaa Grupper samlede sig i større; den værste Øvel, hvoraf der altid er nogen i enhver By, blev kaldt frem, som til den Være at staa i Gæled med de andre, jøtte sig smigret derved, og begyndte at staa Tonen an. Der hørtes enkelte Udraab, som snart samlede sig i dette ene: „Til Fædrelandsforræder!“ Mønstrene vadede sig op og ned ad Gaderne, men, hver Gang de kom til den Gade, hvor den gamle boede, drog de forbi; de funde fra Sjernet, hvor den sadte til den anden Gade, se hans Øus, men de drog forbi; der var altid noget, der drev dem til, ikke at staa stille. Een Gang og to Gange drog de samme Vej; endelig blev der anvendt stærkere Midler: Dymuntringer i Forening med Brandbren overordnet til sidst alle Betænkkeligheder, de drejede ned ad Gaden, men, som de nærmeste sig Nuset, gif de forreste bestandigt langsommere, Naabene forstummede, og da de endelig stod foran den lille Dør, var der ingen Lyd at høre. Og dog samlede de Hundrede for at skride til Angreb paa den ene.

Den gamle havde forberedt sig. Han havde befale sit Datter og Datterdatter at blive i den bagste Stue; selv gif han over i Gaarden, som tilbage med en temmelig stor Trækst, som han satte ned ved den Væg i Butikken, der var lige over for Indgangsdøren; han lagde noget, der lignede en tynd Stof, paa Døren. Saaledes var han forberedt, som de Mand, der vil værges for sit Liv, saa længe han formår, sftant hans Svædsynte er den Tro, at han staa i Herrens Haand; saa var han færdig, faaledes som den Mand er færdig, der har overvunden al Tvivl, som er paa det rene med sig selv, og som ved, hvad han vil gøre.

Staren standede uden for Døren; nogle holdt Sten i Haanden, men der blev ikke kastet en eneste. Den gamle traadte frem i Døren, og spurgte, om de ønskede at tale med ham? Der var ingen, der svarede; men, da han gæntog sit Spørgsmaal, traadte en skummel Mand, som ikke var fra Frederiksstad, frem og sagde: „Ja! vi mener, at det er en Uret, at De ikke som alle andre vil give Bidrag til Rønsbrødens, saa vi kan jage de Danske bort, saa snart de kommer.“

„Jeg har givet mit Svar oppe paa Raadhuset, og som det lod der, faaledes lyder det ogsaa her!“

Ved disse Ord rejste der sig en stærk Vindlen iblandt Mønstren; der hørtes Ruster og, at nu var det den rette Tid, at det var en Skandale, om slikt skulde gaa upaaktalt hen. Den gamle stillede sig midt i den aabne Dør, uden Hat, med det snevide Haar stræget tilbage, og sagde:

„Hør, i snart 60 Aar har jeg levet her iblandt eder, enhver her i Byen sender mig. Saaledes som I kommer til mig i dette Øjeblik, er I aldrig før kommen, og jeg ser dog, at de allerfleste af eder har besøgt mig

for. Det kan være, at jeg imod min Villie har gjort Uret imod nogen af eder, maatte uden at vide det; thi jeg er kun et Menneske; jeg beder enhver, mod hvem jeg nogen Sinde har handlet slet, om at træde frem og gaa i Rette med mig.“

Der kom ingen. „Det er mig en Trøst, at ingen træder frem imod mig; men det er mig ikke nok. Det er ogsaa at gøre ondt, naar man kan gøre det gode, men gør det ikke, derfor vil jeg gøre eder et andet Spørgsmaal: Var der nogen iblandt eder, som begærede at komme igennem denne Dør, hvor jeg nu maa staa som en Bogter imod eder, og Indgangen blev ham nægtet? eller var der nogen, som gif berind, og som gif ud igen, misfornøjet og vred, fordi han var gaaet forgarves? — Jeg tror at se een staa derhenne iblandt eder, som besøgte mig, da din Aone og Værn allesammen laa af Lofus, og alle Iuffede Dørene for dig, at de ikke skulde blive imittet, — Iuffede jeg ikke op for dig? og du paa den anden Side, som du ikke engang en Åftenstund ind til mig, da dit Øus skulde sælges? og du derhenne, som du ikke en Dag, da Landet var brudt igennem og trued med at styrte din Ejendom i Graaven; — jeg spørger eder: var I vrede, da I gif bort fra mig?“

Der kom intet Svar; alt var stille. „Jeg siger det ikke for at rove mig; thi dersom jeg har haft Gøne til at gøre godt imod nogen, saa er Væren den Herres, der gav mig Gøne og Villie dertil, og ikke min; men dersom nogen af eder, Værn! som for at hente Bilstand eller betro eder til mig, saa ved jeg ikke, at jeg nogen Sinde har luffet min Dør for eder; og jeg siger det atter i denne Stund, heller ikke i Fremtiden skal I finde den luffet, lige saa lidt som i denne, dersom det er i en saadan Anledning, at I vil tale med mig.“

En enkelt begyndte at snige sig bort; det begyndte at se ud, som om det hele forgarves bar fat i Scene; de bagste, som ikke kunde ses fra Døren, begyndte derfor at trykke de forreste frem imod dem; sftant de stred imod, som de dog nærmere og nærmere, og da endelig en inde i Flokken tog Mod til sig og raabte:

„Hvorfor hører I paa al den Sludder? Ned med Forræder!“ — trued de med at trænge ind ad Døren.

Da den gamle hørte Raabet, steg Blodet ham op i Ansigtet, han vendte sig om, tog Stofsen fra Døren og sagde med høj Røst:

„I kalder mig en Forræder? Er der da en eneste iblandt eder, som jeg i disse 60 Aar har fortaadt, naar han betrodde sig og sin Vælfærd til mig? hvor kan I saa tro, at jeg nu skulde blive en Forræder imod Sandhed og Ret? — Jeg hørte det Ord „Sludder“; jeg spørger eder og beder eder svare mig: „Har jeg nogen Sinde givet mit Ord og brudt det? har min Tale til eder nogen Tid været ja! nej! eller nej! ja? — har jeg lovet noget, som jeg ikke har holdt?“

„Nogen svarer, saa maa I vel give mig Ret; men jeg spørger eder atter: Tror I, at naar jeg i denne Stund lover og forfjætte noget, saa vil jeg holde det?“

„Ja, det tro vi!“

„Godt, saa hører: Denne lille Stof er en Vante, og den lille Rønde, der staaer hist henne, er sftant med Krudt; tror I mig, naar jeg her lover og forfjætte, at i det Øjeblik den første af eder vover at trænge sig frem over denne Dørstærkel, saa fætter jeg Lunten til Lunden, og vi alle, I med mig, sprænges i Luft! Jeg siger eder: det skal blive eders Modtagelse i Dag.“

Saa stior var den Magt, der laa i den Mandens Tale, som i 60 Aar aldrig havde sagt nogen Udsandhed, at ikke en af dem, der kendte ham, tvivlede om, at han vilde gøre, hvad han sagde. Mønstren skildes ad; der hørtes om Åftenen enkelte Raab paa Gaaden; men ikke en blude blev slaaet til, og ikke et Menneske traadte ind ad Døren. Værste Morgen gif „Grossvater“ sin sædvanlige Tur henover Torvet til sin Søn; alle de, der mødte ham, hilste ham som sædvanlig; det var som om Gaardsbogen skulde glemmes paa begge Sider, og det er vist, at han Iuffede aldrig mere deres Ansigt, der hin Eftermiddag havde staaet udenfor hans Dør; hans Gaard var lige saa aaben imod dem, som imod alle.

Et Måstid var gaaet hen; Dørrøret, oplyst ved Røgn og næret af Galtsked, beredte sig til den sidste Kamp. Væstpræsskommissionen sad i Fjensborg, den oprættede Negering i Rensborg; fra begge Sider udgif Befaling til Vefolkningen om at indbetale Skatterne, og det hørte til de allerførste Gjældenheder, at nogen i Sindhøvsig sendte Pengene til Fjensborg; selv om nogen havde lyst dertil, var Terrorismen saa stor, at de ikke turde. Der blev holdt Rader rundt omkring, Forrige blev stillede pro forma de forsamlede det Spørgsmaal: hvorhen de vilde sende deres Skatter? men Svaret var altid det samme i de høflige Egne: „Til Rensborg!“

Antmanden havde indfaldt et saadant Væde; alle de store Rødsere mødte; det sædvanlige Spørgsmaal blev gjort. Svaret lod som sædvanlig. Den gamle repræsenterede den første Skattekommission; men da han blev spurgt, svarede han: „Til Fjensborg!“ Forbavelsen var ikke faa stor, som man skulde have troet, formodentlig fordi de forsamlede havde en Anelse om, hvorledes Svaret vilde komme til at lyde; og da de kendte den gamle bestemte Karakter, der ganske vist ikke lod sig røkke ved de Midler, som sidste Gang blev anvendt, bestemte Antmanden sig i Begyndelsen til at tage Sagen ganske rolig, og spurgte derfor, om de ikke maatte erfare Grunden til, at han, ene af dem alle valgte Fjensborg.

Hans Svar lod: „Det underer mig meget, at De Herder kan være i Tvivl om, hvad Grunden er. Jeg skal ikke optage det som en Hornarmelse imod mig, men jeg troede, at de mange Aar, jeg har levet iblandt Dem, og saa maatte have overbevist Dem om, at jeg har bestræbt mig for at søe i mit Liv, hvad jeg lærte i min Værfærdighed: „Vi Underfætter skalle ere vore Værdighed ved Lydighed og trofast Værdighed, samt sft Døds og Opsættighed imod den, som Døds imod Gud og imod hans Anordning.“

Antmanden svarede: „Ja, denne Gælsse deler vi visseelig alle, og ærer den hos alle, hvor den findes; men just derfor sender vi Skatterne til Rensborg, fordi den lovlige Værdighed er der.“

„Dr. Amtmand! Jeg er en gammel Mand, men jeg har aldrig givet mig af med at forandre Guds Anordninger. Dersom nogen maatte indtil nu har kunnet være i Tvivl om, hvor den lovlige Værdighed var, saa kan han jo nu ikke være det længere, efterat

der allernaadigt Konge har indsat Væstpræsskommissionen, og har befalet os at lyde den.“

Men, Dr. Borgemeister! jeg har altid anset Dem for en befæstet og en ydmyg Mand; hvor vil De da tro, at De skulde være den eneste af alle, om ikke i begge disse Amdter, saa dog i dette ene Amt, der skulde være paa rette Vej, medens vi andre alle skulde være i Bilde. Maatte er det, fordi De endnu har beholdt den danske Konges Hæder (han var Ridder af Dannebrog), som andre allerede forlangt har sendt hans Majestet tilbage, at De sfter Dem i højere Grad forpligtet imod ham end alle vi andre.“

Jeg kan kun dertil svare, at en saadan Ytring af Dem, Dr. Amtmand! bedre end noget andet viser, at De aldrig har kendt mig, og aldrig vil De komme til at kende mig; thi vore Veje kommer aldrig til at løbe sammen.“

„Ja, saa maa jeg gøre Dem opmærksom paa, at Deres Erklæring bliver at føre til Protokoll; og jeg antager, at jeg udtaler den almindelige Mening, naar jeg tilføjer, at det er med stor Indignation, at vi har været Vidner til, at en eneste Mand har hastigt Hjerter til at bryde den Enighed i Dødsretfærdighed imod Fædreland, der ellers lyser alle Vegne.“

„De tager atter fejl, Dr. Amtmand, hvis De tror, at jeg skulde modfætte mig, at mit Vej bliver indført i Protokollen, som det eneste imellem alle de Herres Ræder; jeg vilde tværtimod have forlangt det, for at mine Medborgerer i de kommende Åder skal kunne se, at der dog var een ærlig Mand i Frederiksstad. Overfelen vil eller kan jeg være med til at nedfalde Straffen over en By, hvor jeg har levet i 60 lyffelige Aar.“

Antmanden lod Sagen føre til til Protokoll, som han vilde; saa Maaneder efter lod han bort for den sig nærmende Døds. Den gamle blev, som altid, rolig i sin Gærning, og blev Vidne til, at Uroffens Øen blev betalt af ham, „der lader Stenene tale, naar Menneskene tie.“

For enhver, der har været Vidne til, hvor uregelmæssig en oprørf Stare er; hvorledes den, ligesom Ravnen flytter ned over søe Snemarker, men ogsaa over de frugtbareste og yndigste Egne, faaledes ogsaa flytter den refærdige til Jorden med den Uretfærdige; hvorledes den, ligesom Gleden fortærrer alt uden Forskel, ogsaa i Forvildensens Åder sdelagter det Herligtelligste og ædleste, tramper det under sine Fødder, uden at sftene mellem godt og ondt, maa det Spørgsmaal ligge meget nær: hvorfor man ved tilbage for en enelig Dødsens Modstand, uden at gøre alvorligt Forsøg paa at bryde den? og hvorved han opnaede, at staa som den eneste frie blandt alle de usrige. Og da maa Svaret vistnok blive dette: han havde ved sin Skærlighed og Gødsgrænsede, ved den rette Brug af sin Alderdom i de mange Aar, sftaffet sig alle til Venner, flytted et Vaand imellem sig og dem, som selv i saadanne uluffelige Åder ikke kunde brydes. Gøvt Efteraar gif han faaledes i. Ef. ud paa sin Ejendom og upegede den bedste Lffe, han havde; den lod han føre til Byen, slagte og uddelte til de trangende; de, der paa denne Maade i den lange Tid havde siddet til Vordis hos ham og sftit hans Værd, de søtte sig trykkede ved at skulle søtte deres Gaand imod ham. Og vistnok maa der nævnes hans usvigelige Værlighed og Medelighed, Ordholdenhed og Krønlighed, saa han virkelig, uden at frygte for Svaret, kunde kaste det Spørgsmaal hen til den urolige Mængde: „Hvem af eder her jeg gjort Uret?“

Men dette alene vilde dog ikke være nok til at forklare Sagen; thi selv om der kan være mere eller mindre af alt dette hos et enkelt Menneske, det er dog ikke af Naturen faaledes sftant hos noget, at det til enhver Tid holder ud; det vil, hvis det kun har sin Mod i vore egne Hjerter, og ikke andeities, dog ikke, uden at røffes, kunne møde enhver Modstand. Men derfor stod det sftit hos ham, fordi det var hans oprigtigt uskræmte Tro, der gjorde ham stærk; det var hans Skærlighed til Rødsere, der bar ham over alt dette, og over meget mere, uden at han led Stribørd.

Nogen Tid efter hans Død drøftede jeg dette Spørgsmaal med hans Datter, og det Svar, jeg nu gav, er maatte det, der tydeligt og sftumflett forklarer alt. Hun sagde: „De saa jo nok, at Fader vandrede for Gud; han holdt altid fast ved dette: „Jeg staaer for Guds Ansigt!“ og enten han stod og handlede i Butikken, eller han gif paa Torvet, eller han sad paa Raadhuset eller han var i Kirken, saa stod han, faaledes som den starr, der i alle sit Livs Øjeblikke kommer i Gni, at Herrens Ansigt lyser over ham. Dette holdt han fast ved, ikke alene fordi han troede, at han, for hvis Ansigt han skulde komme til at takke for Gælsse (Salme 42), var hans trofaste Gælsjer i alle Ting, men for at afholde sig fra det onde i alle Skikkelser. Faders Brandring for Guds Ansigt var altid i Lydighed, og Gud sft Lov! naar jeg tænker paa det Spørgsmaal i vor Skattekommission (det 17de): „Hvori bestaar Lydighed mod Gud?“ og der saa svarede: „Lydighed imod Gud bestaar i Forsagelse af vor Egemælsse, i en bestandigt villig leuen og liden under Guds Villie, og i en glad Overholdelse af hans Bud, ogsaa der, hvor Lydigheden er sftær.“ — saa var sftit Faders Liv, saalange jeg kan minde ham, aldrig anderledes.“

Der er ingen Tvivl om, at i hans oprigtige, ærlige Tro laa hans Magt; ved den stod han fri og frimodig, og ved den staaede da noget af den Herres Ånd ud fra ham, om hvem der staaer sftreet, at sftant han var i Heneriksfælsse, saa stod han dog altid som den der havde Vindighed. En sand Kristens Liv er ikke alene at ligne med den Rindens Salve, der bredte Bellugt over hele Jødet; nej, der staaer ogsaa noget af den Ålvor ud fra det, som minder om Herrens egen Ålvor, der kendes ikke alene derpaa, at hans Discipler havde lyst til at spørge ham, og de turde dog ikke, men derpaa, at hans Gjænder sftaldt til Jorden, da han traadte frem for dem. Der hørte mere Dødsfab til at mishandle et Barn end en Voksen, og der hører mere Forhædselse til at falde over den, der i Sandhed hører Herren til, og paa hvis Ansigt der staaer ligesom et Forklarelsens Genkin, end over den, der ikke bærer Herrens Lagn paa sig. Og det ligger visseelig ikke alene deri, at det tager Tid inden et Menneske helt naar til at nedfalde Afgølsen for Sandheden og for det gode, men ogsaa deri, at enhver Kristnen, ligesom Kristendommen i det hele, ikke alene i sin Fremtræden befælder, at den fordrer Sandhedens Eneret, men tillig:

hæder Sjrens Bished paa sin Bænde. Vistnok vilde enhver rolig Tilfuer, baade da han saa den gamle sftide paa Maadhuset, og da han saa ham staa i hans aabne Dør, have set noget over den aabne Bænde, som ikke var af denne Værd; han stod virkelig som den, der sfter Sæpteret, og alle de andre søjede sig for ham.

I disse Prøvelsens Øjeblikke saa jeg ham ikke; sftør senere lærte jeg ham at kende; men i de mange-trange Dage, der, om de end i mange andre Røninger julle hørsede Krævs, som aldrig vilde opfyldes, dog desværre ved Uensighed og Ufred, Bitterhed og Gænsfærlighed synes at maatte gøre vort Fremidsbøn træsjesst, — i dem har Mindet om denne ene gamle Mand, der baade sft Mod og Styrke til at vidne om Ret og Retfærdighed, som overordnet det onde ved det gode, altid været mig en før Erindring, fordi han dog er et Værelse om, at hvad Sjeren end skal tætte, saa vil den gode Sag dog seire tilfist; og det, at vi er et af Jordens mindste Gølf, trangt og trykket paa mange Maader, formaar ikke at tage Raabet om en god Ådgang fra mig.

Den første Bombe sftaldt. I over fjorten Dage havde det Spørgsmaal staaet paa Dagsordenen imellem os, om vi skulde komme til at opleve et Bombardement eller ikke. Efter de Forberedelser, hvortil jeg daglig var Vidne, og efter indelige Ytringer af Helgesen, tvivlede jeg sftet ikke om, at det vilde komme, hvormed den gamle bestandigt mente, at det dog var utænkelig, at „deres egne“ skulde ville bombardere en By, der var sftaldt med Venner. I de sidste Dage var det kommet mere Ho over alle, — en Hølsse af, at vi var færdige med Forberedelserne, og Indbyggerne traette af at vente, — saa vi talte søgsende om, at mange kunde have været deres Værlighe foruden. Endnu samme Morgen havde den gamle glædet sig til at følge med mig i Kirken, hvor jeg kl. 11 skulde holde Åftergang; thi han undlod aldrig at gaa med i Kirke, sftet stille og hørte efter hvert Ord, sftant han intet forstod; og naar vi saa gif tilbage, var han glad, sfter hvis vi havde haft en Melodi, han kendte.

Jeg var paa mit Værelse, da den første hørsende Lyd af en Bombe, fulgt af et Knald mod Stenbroen, der ikke kunde misstbes, hørtes; og da jeg i den Overbivision, at det nu blev Ålvor, pakfede mine Papirer sammen, og vilde gaa hen til Helgesen, for at saa noget at vide om Situationen, mødte jeg den gamle i Døren. Han var forandret; hans skarpe Øine var fulde af Tønde og Smerte, hans Kinder brændte, og idet han greb min Haand, sagde han:

„O! kære Dr. Pastor! saa skulde jeg dog opleve dette; nu gaar der Døds over min arme By. Hvorledes vil det gaa alle de fattige Mennesker, der kun har fra Gaarden og i Munden. Sandelig! jeg havde ikke troet det; jeg havde ikke troet det!“

Jeg søgte at berolige ham med, at det dog endnu ikke var afgjort, at Henden virkelig vilde gøre noget alvorligt Angreb, og at jeg derfor vilde gaa hen til Kommandanten, og komme igen. Sertil svarede han:

„Tro ikke, at jeg er bange for mig selv eller for mine; er det Guds Villie, at han paa denne Maade vil tage fra mig, hvad han har givet mig, saa taffer jeg ham for, at mit Hjerter ikke er bundet fastere til dette Liv, end at jeg kan slippe det. Værl! men jeg er bange for, at vi atter skal gøres til Pris for Røgn og Bedrag; og at Retfærdighedens Sag atter skal ligge under. De gaar til den gamle Kommandant, o! bed ham, ved dem alle, om at sftrede tappert imod vore Gjænder.“

Jeg forlod ham og gif til Helgesen; men jeg kom ikke tilbage til Borgemeisteren. Der laa et sftort og et besværligt Arbejde for os alle, og den, der har Hjerte, behøver ikke i Krigen at fage over Arbejdsløshed; thi for Skærligheden er ingen Tjeneste for ringe; der er intet, som den viser fra sig, fordi det er under dens Værdighed. Hvor har jeg i Krigen lært at vefigne Arbejdet, og at agte det for et usigelig sftort godt, selv naar det var sftjommeligt. Jeg vilde søffe for enhver Dagdriver, som ikke har Tans for Arbejdets Glæde, at han blot een Dag maatte blive luffet inde i en belejret By, som blev bombarderet, og saa være tounge til „at drive“, til at være en ærfeløs Tilhører og Tilfuer, medens alle andre arbejdede; jeg er vis paa, at han vilde foretrakke at sftide i det strengeste Vædsfængsel. Det er Arbejdet, der, som det let og høitig henfarende Lokomotiv, sftændes for de frøpsende Timer, og giver dem Hart; det er Arbejdet, og da sfter Vigtens og Skærlighedens Arbejde, som døver Dørene for de dundrende Vrag og for de flyvende Fødslyger; og det er Arbejdet, der hvert Øjeblik lægger sig imellem den sørgelige Fremtids Udsigt, saa Hjertet ikke gruer eller bliver misfæstigt.

Naar jeg nu mange Aar efter, siger med Brorson:

„Gud sft Lov! for Dag, som gaar! Og for Dag, som kommer!“

og jeg ind under dette „Gud sft Lov!“ ogsaa kan drage hine Dage, saa sftides dette Arbejde: at jeg blev agtet værdig til at tage Del i de andres Arbejde, til at være noget for funde og for søge, for levende og for døde.

Om Morgenens begyndte jeg, og før jeg tænkte mig om, var det blevet Åften; jeg var begyndt i Solfin, og maarede det ikke, at Slud og Væst viffede sftvbet imod Nuset, hvor jeg var; jeg søtte det ikke, at jeg fra om Morgenens til om Åftenen ikke havde sftaaet en Vid Værd; jeg delte i saa Hensende Naar med mange andre, med de fortvæfjelige opførende Læger; og i disse Timer erfarede jeg, at Mennesket har noget andet, hvoraf det kan leve, end Værd alene. Mon det ikke forholder sig saaledes, at Arbejde af Tvang fordrer dobbelt Raal af Svise, men Arbejde af Vist, sftør og fremmest Arbejde i vor Herres Sag, kun det halve?

Regnen sftte ned, Stormen viffede den hen ad de lige Gader; der var intet Ly at finde for den; den modtog enhver ved Indgangen, og blev uden Åfsnydelse ved at forfulge ham til Gædens Ende. Fortovene var af Røst; foran nogle Gule var de me og værne, men udenfor andre var de gamle og opslidte; hist og her mangede nogle, Vand og Ford havde indtaget deres Plads; Bombene havde gjort store Guller, saa hvor man mente at gaa paa det jævne, og have det paa det tørre, sftant man dgt i.

Fortælltes.